

ZÁVAZKY ZE SMLUV PŘÍKAZNÍHO TYPU

JUDr. Zuzana Vylegalová, JUDr. Jan Vylegala

Osnova přednášky

- Příkaz
- Zprostředkování
- Obchodní zastoupení

Smlouvy příkazního typu

charakteristika

- smluvní typy, jejichž společným prvkem je příkaz a tomu odpovídající povinnost tento příkaz realizovat
 - pro smlouvy je charakteristické, že se jedná o povinnost k činnosti x nikoliv povinnost k výsledku (jednalo by se o smlouvu o dílo) (x v některých případech právo na úplatu ale vzniká až dosažením určitého výsledku – např. smlouva o zprostředkování) pokud strana nedosáhne výsledku, nevzniká ji právo na plnění
- + nemusí platit náhradu škody

Příkaz (§ 2430)

- obecný smluvní typ, který se subsidiárně aplikuje na ostatní smlouvy příkazního typu
- SMLUVNÍ STRANY
- PŘÍKAZCE (dává příkaz)
- PŘÍKAZNÍK (zavazuje se k vykonání určité činnosti)

PODSTATA

- Příkazní smlouvou se příkazník zavazuje obstarat záležitost příkazce.

Příkaz

Obstarání záležitosti může spočívat ve:

- faktické činnosti (např. sekání zahrady)
- právním jednání

Příkaz

Vyžaduje-li obstarání záležitosti, aby příkazník za příkazce právně jednal, vystaví příkazce příkazníkovi včas plnou moc. Není-li plná moc ve smlouvě obsažena, nenahrazuje ji ujednané převzetí povinnosti příkazce jednat jménem příkazníka; to platí i v případě, že třetí osoba, se kterou příkazník právně jedná, o této povinnosti ví.

=> má-li příkazník za příkazce právně jednat, je nutné udělit příkazníkovi plnou moc

Příkaz

- příkazník je povinen k činnosti x nikoliv k dosažení výsledku => riziko dosažení výsledku nese příkazce
 - např. příkaz mezi advokátem a klientem -> advokát je povinen klienta zastupovat, ale udělení příkazu neznamena, že advokát je povinen spor vyhrát
- x úplata však může být sjednána až za dosažení určitého výsledku

Příkaz x dílo

příkaz X dílo -> rozdíl spočívá v dosažení výsledku nebo pouhé činnosti;

- zhotovitel je povinen dosáhnout výsledku,
- zhotovitel nese riziko, že bude dosaženo výsledku,
- zhotovitel vykonává dílo na svoje náklady a na svoji odpovědnost

Příkaz x pracovní smlouva

příkaz x pracovní smlouva

- pracovní smlouva je založena na výkonu závislé práce X příkaz – vztah dvou rovných subjektů, tyto subjekty nejsou ve vztahu nadřízenosti a podřízenosti
- příkazník sice vykonává činnost dle pokynů příkazce, nikoliv ale na místě určeném příkazcem, v pracovní době a s pomůckami příkazce

Povinnosti příkazníka

2431 zakotvuje zvláštní předsmmluvní odpovědnost podnikatele -> Obstarává-li někdo určité záležitosti jako podnikatel, má povinnost, byl-li o obstarání takové záležitosti požádán, dát druhé straně bez zbytečného odkladu výslovně najevo, zda na sebe obstarání záležitosti bere nebo ne; jinak nahradí škodu tím způsobenou.

=> podnikatel je povinen dát najevo, zda záležitost, o kterou byl požádán, obstará (např. advokát je povinen na výzvu reagovat, nebude-li reagovat, není zavázán ze smlouvy, ale je povinen nahradit škodu

Povinnosti příkazníka

příkazník je povinen jednat v zájmu příkazce

- příkazník je povinen jednat v souladu s pokyny příkazce X od těchto pokynů se může odchýlit:

a) je-li to v zájmu příkazce a

b) nemůže včas obdržet souhlas příkazce

- je-li pokyn příkazce nevhodný, je povinen příkazník příkazce na nevhodnost pokynu upozornit -> trvá-li příkazce na pokynu, je povinen se příkazník tímto pokynem řídit (tj. advokát má povinnost klienta na nevhodnost pokynů upozornit)

Povinnosti příkazníka

příkazník je povinen vydat příkazci veškeré užitky, které z jednání získá

- příkazník musí jednat poctivě a pečlivě podle svých schopností (subjektivní hledisko) x § 5/1 (objektivní hledisko)
- poruší-li příkazník uvedené povinnosti, je povinen nahradit újmu

Povinnosti příkazníka

- příkazce je povinen jednat osobně -> zástupce si může zvolit pouze tehdy, je-li to upraveno ve smlouvě, nebo stanoví-li tak NOZ nebo zvláštní právní předpis (§ 26 zákona o advokacii)
- Příkazník provede příkaz osobně. Svěří-li provedení příkazu jinému, odpovídá, jako by příkaz prováděl sám; dovolil-li však příkazce, aby si ustanovil náhradníka, nebo byl-li tento nezbytně nutný, nahradí škodu, kterou způsobil chybnou volbou náhradníka.
- informační povinnost -> a) je povinen na žádost informovat příkazce o postupu plnění příkazu
- b) po skončení příkazu má povinnost provést vyúčtování

Povinnosti příkazce

SLOŽENÍ ZÁLOHY

Příkazce složí na žádost příkazníkoví zálohu k úhradě hotových výdajů (cestovné, soudní poplatky, úřední ověření kopií) a nahradí mu náklady účelně vynaložené při provádění příkazu, byť se výsledek nedostavil.

POVINNOST NAHRADIT ŠKODU

kteřá vznikla příkazníkoví v souvislosti s provedením příkazu

- škoda, která vznikla náhodou -> pouze tehdy, byl li příkaz sjednán bezúplatně + jen do výše obvyklé úplaty (např. příkazník má vybrat peníze od dlužníka a je na cestě k dlužníkoví, cestou jej však pokouše pes, nebo je účastníkem dopravní nehody na náledí)

Odměna

příkazníkovi obecně nevzniká ex lege právo na odměnu, ale pouze právo na úplatu ve výši nákladů účelně vynaložených

Příkazce poskytne příkazníkovi odměnu:

a) byla-li ujednána

b) je-li obvyklá s ohledem na příkazníkové podnikání

Zánik

PŘÍKAZNÍK – výpověď

- Příkazník může příkaz vypovědět nejdříve ke konci měsíce následujícího po měsíci, v němž byla výpověď doručena.
- Vypoví-li příkazník příkaz před obstaráním záležitosti, kterou byl zvláště pověřen, nebo s jejímž obstaráním začal podle všeobecného pověření, nahradí škodu z toho vzešlou podle obecných ustanovení.

Zánik příkazu

PŘÍKAZCE – odvolání

- příkazce může příkaz kdykoliv odvolat, není nikterak limitován
- Příkazce může příkaz odvolat podle libosti, nahradí však příkazníkovi náklady, které do té doby měl, a škodu, pokud ji utrpěl, jakož i část odměny přiměřenou vynaložené námaze příkazníka

Zánik příkazu

SMRT PŘÍKAZNÍKA NEBO PŘÍKAZCE, ZÁNİK PRÁVNICKÉ OSOBY BEZ PRÁVNÍHO NÁSTUPCE

- Závazek z příkazu zaniká smrtí příkazce i smrtí příkazníka. To platí i tehdy, zanikne-li právnická osoba, aniž má právního nástupce.

Při zániku příkazu odvoláním, výpovědí, anebo smrtí zařídí příkazník vše, co nesnese odkladu, dokud příkazce nebo jeho právní nástupce neprojeví jinou vůli.

ZPROSTŘEDKOVÁNÍ

Zprostředkování - charakteristika

SMLUVNÍ STRANY

ZPROSTŘEDKOVATEL

ZÁJEMCE

PODSTATA

Smlouvou o zprostředkování se zprostředkovatel zavazuje, že zájemci zprostředkuje uzavření určité smlouvy s třetí osobou, a zájemce se zavazuje zaplatit zprostředkovateli provizi

Zprostředkování

Vyvratitelná právní domněnka (§ 2445/2) ->

- Je-li již při uzavření smlouvy, kterou se jedna strana zaváže obstarat druhé straně příležitost k uzavření smlouvy s třetí osobou, z okolností zřejmé, že za obstarání bude požadována odměna, má se za to, že byla uzavřena smlouva o zprostředkování.

=> obrátí-li se např. občan na realitní kancelář, se kterou uzavřou ústní smlouvu, je zřejmé, že se jedná o zprostředkování, i když není ve smlouvě úplata výslovně sjednána

Zprostředkování

- smlouva o zprostředkování je zásadně sjednávána jako nevýhradní, pokud si strany nedohodnou něco jiného

Vzájemná informační povinnost stran:

- Zprostředkovatel sdělí zájemci bez zbytečného odkladu vše, co má význam pro jeho rozhodování o uzavření zprostředkované smlouvy.
- Zájemce sdělí zprostředkovateli vše, co pro něho má rozhodný význam pro uzavření této smlouvy

Provize

úplata za zprostředkování určité smlouvy = PROVIZE

- její výše bývá závislá na hodnotě zprostředkovávaného obchodu (např. dle kupní ceny, násobek měsíčního nájemného)

SPLATNOST

a) splatnost vytvořením příležitosti uzavřít smlouvu se 3. osobou (dovedu potencionálního kupce)

b) splatnost okamžikem, kdy je smlouva uzavřena (obecně platné pravidlo dle NOZ)

c) splatnost, je-li ze zprostředkovávané smlouvy plněno (kupující zaplatí kupní cenu)

Provize

zprostředkovatel neodpovídá za to, že nenajde žádnou osobu -> nemusí hradit škodu, ale právo na provizi mu nevznikne

- Právu zprostředkovatele na provizi není na újmu, byla-li smlouva, k níž se vztahovala činnost zprostředkovatele, uzavřena nebo splněna až po zániku závazku ze zprostředkovatelské smlouvy

Provize x náhrada nákladů

právo na provizi kryje i náhradu účelně vynaložených nákladů -> pokud by měl zájemce hradit i tyto náklady, muselo by být ve smlouvě výslovně ujednáno

Povinnosti zprostředkovatele

povinnost jednat ve výlučném zájmu zájemce

- otázka zprostředkovávání pro obě strany (§ 2450) -> nedotýká se platnosti smluv, ale má vliv na provizi + náhradu nákladů

-> § 2450: Zprostředkovatel nemá právo na provizi a na úhradu nákladů, byl-li v rozporu se smlouvou činný také pro druhou stranu zprostředkovávané smlouvy

Povinnosti zprostředkovatele

povinnost zprostředkovatele vyhledávat osoby, které jsou způsobilé k uzavření zprostředkované smlouvy

- Zprostředkovatel nesmí navrhnout zájemci uzavření smlouvy s osobou, o které má důvodnou pochybnost, zda povinnosti ze zprostředkované smlouvy řádně a včas splní, nebo o které vzhledem k okolnostem takovou pochybnost mít měl.
- Požádá-li o to zájemce, sdělí mu zprostředkovatel údaje potřebné k posouzení důvěryhodnosti osoby, s níž mu uzavření smlouvy navrhuje.

=> nesmí být pochybnost o tom, zda 3. osoba bude schopna a ochotna plnit x pokud poruší, vzniká právo na náhradu újmy

Povinnosti zprostředkovatele

- zprostředkovatel nezastupuje zájemce (nemá ex lege plnou moc) => smlouvu, která se
- zprostředkovává, uzavírá zájemce + 3. osoba

Zánik smlouvy

Závazek zaniká, není-li zprostředkovávaná smlouva uzavřena v ujednané době.

- Není-li doba ujednána, může kterákoli strana závazek zrušit oznámením druhé straně

OBCHODNÍ ZASTOUPENÍ

Obchodní zastoupení

SMLUVNÍ STRANY

- OBCHODNÍ ZÁSTUPCE
- ZASTOUPENÝ

Obchodní zastoupení

- PODSTATA

- Smlouvou o obchodním zastoupení se obchodní zástupce jako nezávislý podnikatel zavazuje dlouhodobě vyvíjet pro zastoupeného činnost směřující k uzavírání určitého druhu obchodů:

- a) zastoupeným nebo

- b) k ujednání obchodů jménem zastoupeného a na jeho účet

A zastoupený se zavazuje platit OZ provizi.

Obchodní zastoupení

smlouva o soustavném zprostředkovávání obchodů určitého druhu jako samostatné podnikatelské činnosti

X od zprostředkování se liší tím, že jde o soustavnou činnost => trvalé podnikatelské spojení s určitým podnikatelem => obsah činnosti obchodního zástupce překračuje pouhé zprostředkovávání

- jedná se u pojmově úplatnou smlouvu -> vzniká právo na provizi
- smlouva o obchodním zastoupení musí být vždy písemná

Obchodní zastoupení

OBCHODNÍ ZÁSTUPCE:

a) vyvíjí pro zastoupeného činnost směřující k tomu, že bude uzavírán určitý druh obchodů, nebo

b) se zavazuje zastupovat zastoupeného a jednat jménem zastoupeného a uzavírat smlouvy sám

- obchodní zástupce nevstupuje do právních vztahů, obchody pouze zprostředkovává, nebo vystupuje jako zástupce (přímý nebo nepřímý)

Obchodní zastoupení

Důvody existence právní úpravy o obchodním zastoupení:

- a) právní úprava je výsledkem aplikace směrnice Rady č. 86/653/EHS, o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců
- b) obchodní zástupci mají ve většině případů specifické postavení (většinou se jedná o fyzické osoby) a je třeba je chránit obdobně jako jsou chráněni zaměstnanci

Obchodní zastoupení

Projevy ochrany:

- a) četnost kogentních norem => § 2519 obsahuje taxativní výčet kogentních ustanovení
- b) úprava konkurenčních doložek
- c) zvláštní právo na odměnu – např. obchodní zástupce pracoval pro zastoupeného dlouhou dobu a vytvořil mu kvalitní strukturovanou klientskou síť ; pokud skončí, tato síť zůstává zachována – právní úprava na tuto situaci pamatuje a při odchodu OZ vylepšuje jeho postavení

Obchodní zastoupení

Obchodním zástupcem právnické osoby nemůže být:

- a) osoba, která může zavazovat zastoupeného nebo osobu, s níž má být obchod uzavřen, jako člen jejího orgánu,
- b) nucený správce právnické osoby nebo
- c) insolvenční správce

Obchodní zástupce

OZ nemá právo uzavírat jménem zastoupeného obchody, cokoli pro něho přijímat nebo jinak jeho jménem právně jednat.

- Při opačném ujednání se na práva a povinnosti stran, která s tím souvisí, použijí ustanovení o příkazu.

=> pokud si strany nedohodnou něco jiného, nejedná OZ jako zástupce zastoupeného

Výhradní obchodní zastoupení

PODSTATA:

- musí být ve smlouvě výslovně sjednáno
- při sjednání výhradního obchodního zastoupení zastoupený nemá právo na rozhodném území nebo pro určený okruh osob využívat jiného obchodního zástupce
- obchodní zástupce nemá ve stejném rozsahu právo vykonávat obchodní zastoupení pro jiné osoby, ani uzavírat obchody na vlastní účet nebo na účet jiné osoby.

Výhradní obchodní zastoupení

Zastoupený má právo uzavírat obchody, na které se vztahuje výhradní obchodní zastoupení, i bez součinnosti obchodního zástupce. V takovém případě však obchodnímu zástupci vzniká právo na provizi, jako by tyto obchody byly uzavřeny s jeho součinností.

Výhradní obchodní zastoupení

ROZHODNÉ ÚZEMÍ (§ 2485):

- Není-li ujednáno, kde má obchodní zástupce vyvíjet činnost, platí za ujednané území ČR
- je-li obchodním zástupcem zahraniční osoba, platí za ujednané území stát, kde má obchodní zástupce sídlo v době uzavření smlouvy

Nevýhradní obchodní zastoupení

PODSTATA:

- zastoupený může pověřit i jinou osobu stejným obchodním zastoupením, jaké ujednal s obchodním zástupcem
- obchodní zástupce může vykonávat činnost, ke které se zavázal vůči zastoupenému, i pro jiné osoby, popřípadě uzavírat obchody, jež jsou předmětem obchodního zastoupení, i na vlastní účet nebo účet jiné osoby

Činnost obchodního zástupce

OBCHODNÍ ZÁSTUPCE:

- a) vykonává svou činnost s odbornou péčí,
- b) dbá zájmů zastoupeného,
- c) postupuje ve shodě s pověřením a rozumnými pokyny zastoupeného
- d) sdělí zastoupenému nezbytné údaje, které se dozvěděl v souvislosti s plněním svých povinností a které s tímto plněním souvisí

Činnost obchodního zástupce

RUČENÍ OBCHODNÍHO ZÁSTUPCE:

- obchodní zástupce ručí, že třetí osoba splní povinnosti z obchodu, který zastoupenému navrhl k uzavření, nebo který jménem zastoupeného sám uzavřel, jen zavázal-li se k tomu v písemné formě a byla-li za převzetí ručení ujednána zvláštní úplata

=> ručení OZ nastává pouze tehdy, bylo-li ručení ve smlouvě výslovně sjednáno + byla-li za převzetí ručení převzata zvláštní úplata

Činnost obchodního zástupce

POVINNOST MLČENLIVOSTI

- Bylo-li by to v rozporu se zájmy zastoupeného, nesmí obchodní zástupce sdělit třetí osobě údaje, které od zastoupeného získal, ani tyto údaje využít pro sebe nebo pro jiné osoby, ledaže s tím zastoupený souhlasí.
- Totéž platí o údajích, které se obchodní zástupce nedozvěděl přímo od zastoupeného, ale při plnění svých povinností podle smlouvy, a jejichž použití by zastoupenému mohlo přivodit újmu.
- Povinnost obchodního zástupce podle odstavce 1 trvá i po zániku obchodního zastoupení

Činnost obchodního zástupce

obchodní zástupce je vázán rozumnými pokyny zastoupeného

- od pokynů se může odchýlit, pokud to je nezbytné v zájmu zastoupeného a pokud nemůže včas obdržet jeho souhlas

Povinnosti zastoupeného

Zastoupený obstará a obchodnímu zástupci sdělí údaje nezbytné k plnění jeho povinností.

- Zastoupený poskytne obchodnímu zástupci nezbytnou dokumentaci vztahující se k předmětu obchodů.
- Zastoupený předá obchodnímu zástupci všechny podklady a věci potřebné pro plnění jeho povinností. Předané podklady a věci zůstávají ve vlastnictví zastoupeného; obchodní zástupce je po ukončení obchodního zastoupení zastoupenému vrátí, ledaže byly vzhledem k své povaze při obchodním zastoupení spotřebovány.

Povinnosti zastoupeného

Zastoupený sdělí obchodnímu zástupci bez zbytečného odkladu, zda obchod obstaraný obchodním zástupcem přijal, nebo odmítl, popřípadě zda jej nesplnil

Provize

- Ustanovení o obchodním zastoupení se nepoužijí, jeli ujednáno, že zástupce není za svou činnost odměňován X v takovém případě se použijí ustanovení o příkazu.

Nebyla-li výše provize ujednána, má obchodní zástupce právo na provizi:

- a) ve výši odpovídající zvyklostem v místě jeho činnosti vzhledem k druhu zboží nebo služeb, které jsou předmětem obchodů
- b) nejsou-li takové zvyklosti, má obchodní zástupce právo na provizi v rozumné výši zohledňující podstatné okolnosti uskutečněného jednání.

Provize

- Má se za to, že provize obchodního zástupce zahrnuje i náklady spojené s obchodním zastoupením.
- Bylo-li ujednáno, že zastoupený uhradí tyto náklady obchodnímu zástupci vedle provize, vznikne obchodnímu zástupci právo na úhradu nákladů, pokud mu vznikne i právo na provizi.

Obchodní zástupce má právo na provizi za úkony provedené při obchodním zastoupení:

a) byl-li obchod uzavřen v důsledku jeho činnosti
nebo

b) byl-li obchod uzavřen s třetí osobou, kterou obchodní zástupce za účelem uskutečnění tohoto obchodu získal před účinností smlouv

Trvání obchodního zastoupení

OBCHODNÍ ZASTOUPENÍ LZE SJEDNAT:

- a) na dobu určitou,
 - b) na dobu neurčitou,
 - c) smlouva může být omezena i účelem,
 - d) není-li žádné omezení, jedná se o smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou -> závazek poté zaniká výpovědí
- Výpovědní doba se liší v návaznosti na to, jak dlouho OZ trvalo -
> čím déle trvalo zastoupení, tím je výpovědní doba delší

Trvání obchodního zastoupení

Není-li ujednáno, na jakou dobu se obchodní zastoupení zřizuje, a neplyne-li to ani z účelu smlouvy, platí, že obchodní zastoupení bylo ujednáno na dobu neurčitou.

- Bylo-li obchodní zastoupení ujednáno na dobu určitou a řídí-li se strany smlouvou i po uplynutí ujednané doby, hledí se na obchodní zastoupení, jako by bylo ujednáno na dobu neurčitou.

Konkurenční doložka

Strany si mohou ujednat, že obchodní zástupce po zániku obchodního zastoupení nesmí na určeném území nebo vůči určenému okruhu osob na tomto území vykonávat na vlastní nebo cizí účet činnost, která by měla soutěžní povahu ve vztahu k podnikání zastoupeného, zejména tu činnost, kterou při obchodním zastoupení vykonával pro zastoupeného.

- Konkurenční doložka, která tomu odporuje nebo která je ujednána na dobu delší než dva roky od zániku zastoupení, je neplatná.
- Omezuje-li konkurenční doložka obchodního zástupce více, než vyžaduje potřebná míra ochrany zastoupeného, může soud konkurenční doložku omezit